

Referat av de svenska partiernas svar på Fackliga Brysselkontorets enkät inför val till Europaparlamentet 2019

Bryssel, den 8 maj 2019

LO, TCO och Saco samlar tillsammans ca 3,5 miljoner arbetstagare. Vi har en positiv grundinställning till EU och är övertygade om att det europeiska samarbetet är centralt för att främja hållbar tillväxt och sysselsättning. Vi arbetar aktivt för en EU-politik till förmån för tillväxt, jobb, goda villkor i arbetslivet, jämställdhet, öppenhet samt respekt för fackliga fri- och rättigheter och den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Med anledning av valet till Europaparlament den 26 maj 2019 har **LO/TCO/Saco:s Brysselkontor** genomfört en **enkätundersökning för att kartlägga hur svenska partier ställer sig i EU-frågor som är viktiga för facken och svenska arbetstagare**. Enkäten vände sig till de svenska partier som idag finns representerade i Europaparlamentet och innehåller 11 frågor angående hållbar tillväxt, sysselsättning, arbetsvillkor, arbetsmiljö, jämställdhet, den inre marknaden och EU:s framtid.

Enkäten skickades ut den 18 mars 2019 till de partier som funnits representerade i Europaparlamentet under mandatperioden 2014–2019, alltså: Centerpartiet (**C**), Feministiskt Initiativ (**FI**), Kristdemokraterna (**KD**), Liberalerna (**L**), Miljöpartiet (**MP**), Moderaterna (**M**), Socialdemokraterna (**S**), Sverigedemokraterna (**SD**) och Vänsterpartiet (**V**). Partierna hade fram till den 8 april 2019 på sig att inkomma med svar. Samtliga partier utom Sverigedemokraterna har besvarat enkäten.

Nedan följer Fackliga Brysselkontorets **referat av svaren** på samtliga frågor. Enkäten, liksom partiernas **svår i sin helhet**, redovisas också på Fackliga Brysselkontorets hemsida: www.fackligt.eu.

Europeisk och svensk arbetsmarknad

Europa är på god väg att återhämta sig från den ekonomiska krisen. Ojämligheten såväl inom som mellan medlemsstaterna har dock ökat, med bl.a. fler otrygga jobb. Fler och bättre jobb behövs. Även om arbetsmarknads- och socialpolitiken i första hand är ett nationellt ansvar kan EU i vissa fall anta direktiv för att garantera arbetstagare en minsta nivå av skydd och rättigheter på den gemensamma marknaden. LO, TCO och Saco anser att den nuvarande kompetensfördelningen och ambitionsnivån bör bestå.

Fråga 1: Vad vill ert parti att EU ska göra under nästa mandatperiod för att skapa fler jobb och ökad tillväxt?

I svaren kan två grupper urskiljas, den ena bestående av **M**, **KD**, **C** och **L** som betonar vikten av förenklade regler och att regelverk inte

överimplementeras på nationell nivå, behov av en fördjupad eller förbättrad inre marknad och vikten av färre handelshinder såväl inom EU som globalt. **C** lyfter särskilt fram behovet av regelförenkling för små- och medelstora företag medan **L** ser medlemskap i Euron som ett av de viktigaste verktygen för att stärka svensk

konkurrenskraft. **KD** lyfter särskilt fram behoven av att riva hinder på tjänstemarknaden.

Den andra gruppen, bestående av **S, V, MP** och **FI** lyfter, om än i olika utsträckning, vikten av investeringar av olika slag. **V** är i detta avseende tydligast och menar att EU måste lägga om politiken och istället för att uppmana till åtstramningar bör ”stora samhällsnyttiga investeringar” i medlemsstaterna förespråkas. **S** lyfter behov av aktiva arbetsmarknadsinsatser, **MP** att vi behöver ställa om till ett klimatanpassat samhälle och att det i sin tur kommer att kräva investeringar som leder till jobb. **FI** resonerar på samma sätt men fokuserar på investeringar i offentlig sektor för att främst gynna kvinnors arbetsmarknadsdeltagande.

Partierna fick även svara på hur de arbetat under nuvarande mandatperiod för att främja sysselsättning och tillväxt. **M, KD, C** och **L** tog alla upp att de arbetat för en fördjupad/förbättrad inre marknad medan **MP** tog upp att de medverkat i bildandet av den ”Europeiska fonden för omställning/transition”, **V** lyfter att de agerat mot åtstramningspolitiken och **FI** har genom sitt arbete med EU: social och strukturfonder (ESF+ och ERDF) agerat för att göra nästa långtidsbudget mer jämställd.

Fråga 2: I vilken utsträckning anser ert parti att EU bör använda möjligheten i fördragen att besluta om minimidirektiv på det socialpolitiska området (som inbegriper bl.a. arbetsmiljö och arbetsvillkor)? Finns det arbetsmarknadsfrågor av särskild vikt för medlemsstaterna att själva avgöra?

Samtliga partier utom **KD** nämner explicit vikten av att värna den svenska arbetsmarknadsmodellen och parternas roll. Det finns en stor enighet om att arbetsmarknadspolitiken i

huvudsak bör vara nationell kompetens även fortsättningsvis. Partierna placerar sig dock lite olika när det kommer till hur stor inblandning EU bör ha; från ingen alls, **M, KD** och **C**, till behov av minimiregler på EU-nivå som garanterar ett lägsta golv inom det arbetsmarknads- och socialpolitiska området, **L, S, MP, V** och **FI**.

V och **FI** lyfter behovet av initiativ som stärker arbetstagares rättigheter och den sociala tryggheten i EU. **L** betonar vikten av samhällen som håller ihop för att EU ska kunna vässa konkurrenskraften och klara växande välfärdskostnader. Samtidigt är alla dessa tre tydliga med att gemensamma initiativ och regler inte får ha negativ effekt på den svenska arbetsmarknadsmodellen. **C** säger å sin sida nej till: harmoniserad arbetsrätt, som de menar riskerar hota den svenska modellen, till den sociala pelaren samt till utstationeringsdirektiv. **KD** menar å sin sida att det är naivt att tro att beslut som fattas på EU-nivå kommer bli som vi själva vill.

På frågan om hur partierna arbetat med frågor inom det arbetsmarknads- och socialpolitiska området under den gångna mandatperioden kan svaren i korthet sammanfattas med att **M, KD** och **C** har arbetat emot initiativ på EU nivå inom detta område och **MP** och **V** har arbetat för olika initiativ t.ex. föräldraledighet på EU-nivå respektive utstationeringsdirektivet. Övriga har inte gett tydliga svar på frågan, alternativt som **FI** angett att de inte suttit i sysselsättningsutskottet (EMPL) och därför inte arbetat med frågorna under mandatperioden.

Fråga 3: Vad anser ert parti krävs av EU-samarbetet för att den svenska arbetsmarknadsmodellen ska fortsätta respekteras och utvecklas? Hur kan EU främja förbättrade levnads- och arbetsvillkor i hela EU med respekt för nationella särdrag?

V ger tre svar på den första frågan; de vill se juridiskt bindande garantier från EU för den svenska kollektivavtalsmodellen, ett socialt protokoll och att utstationeringsdirektivet ska implementeras så svenska fack ges ökade möjligheter att kräva lika lön för såväl svenska som utländska arbetstagare som gör samma jobb. **M**, **C** och **KD** menar att EU:s inflytande över Sveriges arbetsmarknad och välfärdspolitik ska minska, och vill inte ha långtgående regleringar på EU-nivå. **KD** uttrycker även att EU i grunden inte bör lagstifta om arbetsmarknadsfrågor.

MP ser rättvisa arbetsvillkor, social trygghet och social integration som gemensamma

angelägenheter där alla förslag ska prövas, bl.a. utifrån respekt för nationella särdrag. **L** vill å sin sida värna den svenska modellen men komplettera med "nödvändiga direktiv" för lika konkurrens på den inre marknaden. **FI** anger att regelverk ska utformas som minimikrav, utan hinder för medlemsstaterna att utveckla bättre villkor.

Förbättrade levnads- och arbetsvillkor kan främjas av EU genom fortsatt arbete med utgångspunkt i den sociala pelaren, menar **S** och **MP**. **V** är inne på samma spår, utan att explicit nämna den sociala pelaren. För **M** och **C** skapas förbättrade villkor genom stärkt konkurrenskraft. **M**, **C**, **L** och **KD** nämner alla, på olika sätt, vikten av att underlätta för ökad handel, såväl inom EU som med övriga världen. **M** tar även upp regelförenkling. Som kontrast anger **S** att värnandet av sociala rättigheter ibland behöver ske på bekostnad av marknaden.

Reglering av EU:s inre marknad

En bärande del av EU-samarbetet är den inre marknaden, med fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital, som bidrar till bättre förutsättningar för jobb och tillväxt. LO, TCO och Saco anser att onödiga hinder på den inre marknaden bör undanröjas, samtidigt som detta inte får resultera i snedvriden konkurrens eller kringgående av nationella regler.

Fråga 4: Hur vill ert parti förebygga illojal konkurrens och säkerställa en rättvis konkurrens på EU:s inre marknad?

Partierna närmar sig frågan från två olika håll, antingen genom att diskutera regler för den inre marknaden eller genom att diskutera villkor för arbetstagare, sociala villkor och grundläggande rättigheter. Det senare lyfts av **FI** och **V** som särskilt lyfter likabehandling av arbetskraft med avseende på lön och arbetsvillkor samt av **S** som

nämner grundläggande rättigheter. **M** och **KD** vill att regelefterlevnad säkerställs, **L** vill att fler regler harmoniseras och **MP** lyfter behovet av jämlika villkor för svenska och utländska företag. Men där **M**, **KD** och **L** lyfter regler ur ett konkurrensperspektiv för företagen lyfter **MP** regler som ett sätt att kombinera sociala villkor och fri rörlighet.

På frågan om EU:s grundfördrag bör kompletteras med ett socialt protokoll som

garanterar att fackliga rättigheter inte underordnas ekonomiska friheter på den inre marknaden svarade **M, KD, L** och **C** nej, medan **S, MP, V** och **FI** stödjer förslaget.

Fråga 5: Vilka hinder anser ert parti att det fortfarande finns på EU:s inre marknad och som bör avlägsnas för att stärka den fria rörligheten (för varor, kapital, tjänster och/eller människor)?

De hinder partierna ser på den inre marknaden handlar främst om den fria rörligheten för inte minst digitala tjänster å ena sidan och för människor å den andra. **M, KD, L** och **C** lyfter alla behovet av att utveckla den inre marknaden för tjänster och **KD** nämner specifikt att tjänstedirektivet behöver få en "korrekt och komplett tillämpning". **C** lyfter att konsekvenserna för små och medelstora företag måste beaktas när regler utformas, de vill även se större samordning mellan de nordiska länderna för att undvika gränshinder inom Norden.

Att värna den fria rörligheten för människor lyfts specifikt av flera partier, **L, FI, MP, S** och **V**. **FI** menar att de främsta hindren för människor att röra sig inom EU är diskriminering och inre gränskontroller. Övriga partier är inte lika specifika. **S** tar upp att den inre marknaden är en del av grunden för EU-samarbetet men att utvecklandet av den inte får undergräva medlemsstaters möjlighet att fatta beslut. **L** och **FI** nämner att det behöver bli enklare att jobba och driva företag i annat EU-land. Slutligen tar **MP, V** och **FI** alla upp att den fria rörligheten för människor inte får underordnas andra intressen eller lagförslag, t.ex. nämner **MP** tiggeriförbud och **V** att storföretag nu gynnas på bekostnad av arbetstagares rättigheter.

Gällande hur partierna arbetat för att stärka den fria rörligheten under den gånga mandatperioden lyfter **M** att de drivit på för fria dataflöden och arbetet med revideringen av utstationeringsdirektivet. **KD** att de bland annat arbetat för att EU-kommissionen bättre ska bestraffa förtäckt protektionism, **C** att de röstat för införandet av Europass. **MP** menar att de har försvarat tydliga regler för den inre marknaden och liksom **V** anger de att de avvisat förslag som försvagar fri rörlighet för människor men försvarat arbetstagares rätt till rättvisa löner och schyssta arbetsvillkor. **FI** lyfter att de arbetat med stärkt skydd mot diskriminering för utsatta grupper.

S och **L** svarar inte explicit på frågan.

Fråga 6: Det ska vara tryggt och säkert för både företag och arbetstagare att verka på EU:s inre marknad. EU:s arbete för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen bör därför följas upp med en ny arbetsmiljöstrategi. Vad anser ert parti att en sådan strategi bör innehålla?

Det finns i partierna en viss enighet om att arbetsmiljöregler på miniminivå inom vissa områden är önskvärt, även om **M, KD** och **C** alla menar att arbetsmiljöregler främst är en nationell angelägenhet. **M** ser en arbetsmiljöstrategi främst som ett redskap för idéutbyte och spridande av goda exempel samt fortsatt utvecklande av statistikinsamling. **C** menar att grundläggande minimiregler är rimligt med hänsyn till den fria rörligheten och **L** anser det är viktigt att kontinuerligt se över miniminivåer och att medlemsländer ska kunna gå längre än vad EU-reglerna stipulerar. **S** ger inget tydligt svar på vad en strategi bör innehålla men menar att dålig arbetsmiljö aldrig får vara en konkurrensfördel. **MP** svarar på samma vis och lyfter att arbetet ska vara en trygg plats utan

fysiska och psykiska risker och att miljö och god arbetsmiljö hänger ihop. **V** anger att en arbetsmiljöstrategi bör tas fram i samråd med parterna och innehålla övergripande riktlinjer för arbetsmiljöarbetet i EU samt konkreta åtgärder mot specifika problem som stress och hög arbetsbelastning. **FI** å sin sida anser att strategin bör ha ett jämställdhets-, tillgänglighets-, och ickediskrimineringsperspektiv för allas möjlighet att delta i arbetslivet och att den bör innehålla handlingsplaner och aktiva åtgärder mot sexuella trakasserier och hat och hot på arbetsplatsen.

På frågan angående partiernas syn på regelförenklingsagendan (REFIT) och eventuella

risker för försämring av skyddet för arbetstagare ställer sig **S** och **V** mycket kritiska, då de ser risker för sämre skydd för arbetstagare gällande arbetsmiljöregler och rättigheter. **MP** och **FI** håller en något positivare ton då de menar att regelförenkling är bra, men betonar samtidigt att den inte får innebära sämre skydd för arbetstagare. **M**, **KD**, **L** och **C** ställer sig alla betydligt mer positiva till det regelförenklingsarbete som pågår. **KD** och **L** vill se att det ges ytterligare prioritet och **M** menar att regler i möjligaste mån bör utformas med det lilla företaget som utgångspunkt för att undvika att olika regler gäller för arbetstagare beroende på företagets storlek.

Framtidens EU och arbetsmarknad

EU-samarbetet bygger på grundläggande värderingar om demokrati, rättsstat och mänskliga rättigheter. Principerna om jämställdhet och likabehandling utgör grundbultar i EU-samarbetet. I ljuset av de möjligheter och utmaningar som bl.a. globaliseringen, digitaliseringen, klimatförändringarna och den demografiska utvecklingen medför är också behovet av omställning av arbetskraften en likabehandlingsfråga, där ingen får lämnas på efterkälken. Därtill har den fortgående fördjupningen av EMU-samarbetet potential att skapa inte bara tillväxt och arbetstillfällen, utan också ekonomisk konvergens och social rättvisa, vilket har en inverkan även på icke-euroländer som Sverige.

Fråga 7: EU-samarbetet bygger på ekonomisk och social utveckling, men utgör också en garant för fred och grundläggande värden. Samtidigt visar den politiska utvecklingen runt om i Europa på att mänskliga rättigheter (inklusive fackliga fri- och rättigheter), rättsstatliga principer och demokratiska värderingar allt oftare ifrågasätts och riskerar att inskränkas. Hur anser ert parti att EU bör agera gentemot medlemsstater som åsidosätter dessa grundläggande värden? Vilka fri- och rättigheter vill ni särskilt slå vakt om i EU och på vilket sätt?

Det finns en rörande enighet bland de partier som besvarat enkäten att de länder som bryter

mot EU:s grundläggande värden bör få någon form av ekonomiska sanktioner. **C** uttrycker det som att "EU kan inte fungera som en bankomat för länder som inte håller sig till grundläggande rättigheter". **S**, **MP** och **FI** vill alla även se en ny mekanism vars syfte ska vara att granska att EU-länderna lever upp till de grundläggande värdena, såsom demokrati och rättsstatens principer. När det kommer till frågan om vilka fri- och rättigheter som särskilt anses värda att slå vakt om lyfts, förutom demokrati, rättsstat och mänskliga rättigheter – vilka lyfts genomgående - även rätten till asyl och fackliga fri- och rättigheter av **V**, pressfrihet av **KD**, **MP** och **C**, skydd för civilsamhället av **MP**.

Utöver detta lyfter **C** att miljökrav och budgetregler ska efterlevas av medlemsstaterna. **FI** menar att det är avgörande att EU arbetar för att bekämpa olika former av intolerans och våldsbejakande extremism.

Fråga 8: *Den europeiska pelaren för sociala rättigheter är ett instrument som syftar till att EU:s medlemsstater och institutioner bättre ska kunna bemöta framtidens utmaningar på t.ex. arbetsmarknaden genom att garantera medborgarna ändamålsenliga rättigheter inom ramen för EU och medlemsstaternas respektive kompetensområden. Pelaren uppmuntrar inte minst till att arbetsmarknadens parter sluter kollektivavtal och ges stöd för att stärka den sociala dialogen. På vilket sätt anser ert parti att målen i den sociala pelaren bäst ska kunna förverkligas på såväl nationell nivå som på EU-nivå?*

För de partier som inte ställer sig bakom den sociala pelaren, d.v.s. **M**, **KD** och **C**, blir svaren att de områden som berörs är nationellt ansvar och varje medlemsland ska arbeta utifrån sina förutsättningar. **KD** menar att ett utökat utbyte av "best practice" behövs, ingen ny lagstiftning.

L ser pelaren som en påtryckningsmekanism som ska få medlemsländerna att genomföra nödvändiga reformer. Den sociala pelaren ska dessutom inte ses som en slutdestination, medlemsländerna ska kunna gå längre än vad som fastslås i pelaren. Det senare är även **FI** tydliga med då de menar att det är viktigt att minimireglerna verkligen blir golv och inte tak. Det första steget är dock enligt **FI** att förtydliga målsättningarna i "deklarationen om sociala rättigheter" i direktiv och resolutioner då det är först då de blir juridiskt bindande.

Att det är upp till varje enskilt medlemsland att genomföra pelaren är **S** och **V** tydliga med och **S** menar att Sverige ska vara ett föregångsland när det kommer till genomförandet av pelarens principer. **MP** ser att olika metoder behövs för att förverkliga målen, allt från lagstiftning och olika samarbetsformer till satsningar inom Europeiska socialfonden+.

Fråga 9: *Kvinnors och mäns lika möjligheter att delta i arbetslivet är en rättighetsfråga men också viktigt för Europas tillväxt. Hur vill ert parti att EU ska arbeta för att stärka jämställdhetsperspektivet i politiken och i lagstiftningen?*

Flertalet av partierna svarar att all politik ska bedrivas med ett jämställdhetsperspektiv. Däremot skiljer sig partierna åt avseende hur stor roll EU ska ha i arbetet. **M** anser att jämställdhetsarbetet primärt är en fråga för medlemsstaterna och **KD** menar att jämställdhetsfrågorna ofta används för att förskjuta ansvar från medlemsstaterna till EU. **C** lyfter även de att medlemsstaterna har ansvaret och tar exemplet rätten att vara föräldraledig, något de menar att alla föräldrar i EU ska ha rätt till men att medlemsstaterna ska bestämma omfattning och utformning av regelverket. **KD** anser att strukturfonderna bör användas för att lyfta kvinnor i fattigare regioner i EU.

S menar å sin sida att arbetet med att sprida den svenska jämställdhetspolitiken ska intensifieras och ställer sig tillsammans med **MP** bakom EU-kommissionens förslag om kvotering i bolagsstyrelser. **L** anser att EU bör uppmuntra medlemsstaterna till avskaffad sambeskattnings och de, liksom **V** och **FI**, vill även se satsningar på barn- och äldreomsorg. **MP** efterfrågar lagstiftning om ökad lönetransparens, ett

kraftfullt skydd mot sexuella trakasserier och en stärkt diskrimineringslagstiftning. Både **V** och **FI** lyfter även behovet av att arbeta mot våld mot kvinnor, som särskilt **FI** kopplar till minskat kvinnligt deltagande på arbetsmarknaden. **FI** anser även att EU bör anta ett direktiv mot diskriminering innefattande samtliga sju diskrimineringsgrunder som idag omfattas av den svenska diskrimineringslagen. **FI** anser vidare att befintlig EU-lagstiftning om likabehandling måste följas upp så att den efterlevs, att alla medlemsstater bör ansluta sig till Istanbulkonventionen¹ och att EU bör följa upp medlemsstaternas arbete inom området.

***Fråga 10:** Utöver arbetsmarknads- och socialpolitik, hur anser ert parti att EU inom ramen för sin kompetens på andra politikområden kan främja en hållbar och rättvis omställning för arbetstagare? Vilka av EU:s politikområden bedömer ni vara av särskilt vikt för att främja en socialt hållbar utveckling i hela unionen?*

Från **M**, **KD**, **L** och **C** betonas att för att omställning ska vara möjlig krävs att konkurrenskraft, tillväxt och förutsättningar för jobb och företagande är goda. Fokus hamnar därmed på förutsättningskapande faktorer som ekonomisk politik och fördjupad inre marknad. **KD** lyfter att socialpolitik är en nationell fråga men att Europeiska socialfonden kan bli mer effektiv i sin styrning. **L** ser den fria rörligheten som viktigast att stå upp för, för att värna löntagares välfärd och villkor, och de ser även EU:s arbete med digitalisering som en viktig del

för att möjliggöra tillgång till vidareutbildning och företagande. **C** lyfter utbildningsfrågorna och menar att samarbete kring den högre utbildningen är viktig i sammanhanget. **MP** betonar att de vill se en arbetsmarknad som är hållbar för såväl människa som för miljö och att kostnaderna för omställningen måste fördelas så att de som släpper ut mer betalar mer. **S** å sin sida vill att Sverige i ministerrådet ska driva på så att EU-kommissionen tar fram förslag på bindande mål för förnybar energi.

V anser att EU bör genomföra "stora samhällsnyttiga investeringar i infrastruktur, bostäder, välfärd och hållbara energisystem", samt att EU bör sätta människor och klimat före marknaden, till skillnad från hur de menar att det fungerar idag. **FI** menar att omställningsarbetet för arbetstagare hänger ihop med arbetet för jämställdhet, jämlikhet, mänskliga rättigheter och ekonomisk systemkritik såväl inom EU som globalt. Ett långsiktigt arbete för social hållbarhet anser **FI** därför, bl.a. vara att prioritera arbetet mot våld framför militärt samarbete genom att avveckla vapenindustrier och nedrusta militärt försvar.

Partierna lyfter flera konkreta beslut och områden de arbetat med inom det klimatpolitiska området under den gångna mandatperioden. Som några exempel kan nämnas arbetet med hållbara transporter och minskade utsläpp från lastbilar, **M**, **KD** och **MP**, handel med utsläppsrätter, **C**, och skyddande av bin och fiskbestånd, **MP**. **V** anger att de lyft frågan om varför EU:s investeringsbank inte

¹ Istanbulkonventionen är Europarådets [konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet](#).

fokuserar på gröna och hållbara investeringar samt att de har ifrågasatt subventioner till fossilindustrin.

Utöver detta menar **C** att klimatfrågan varit deras viktigaste prioritet under mandatperioden och att de vill se en färdplan för EU mot att bli en netto-noll utsläppsekonomi senast 2050, men helst 2040. **L** vill se en gemensam koldioxidskatt, EU-skatt på flygbränsle och en tuff politik för minskad plastförbrukning.

***Fråga 11:** I och med den ekonomiska krisen blev det uppenbart att uppbyggnaden av EU:s valutaunion var ofullständig. Under denna mandatperiod har EU:s arbete därför gått från krishantering till mer framåtsyftande reformer. Bl.a. förs diskussioner om stabiliserande mekanismer, exempelvis i form av en kompletterande arbetslöshetsförsäkring för eurozonen som ett sätt att förebygga och hantera ekonomiska kriser. I vilken riktning vill ert parti att denna fördjupning av eurozonen ska utformas? Anser ni att reformerna kan ha en inverkan på Sveriges förutsättningar att i framtiden ansluta sig till EMU?*

Inget av partierna lyfter att de reformer som nu diskuteras som stabiliserande mekanismer förändrar deras position när det kommer till en svensk anslutning till den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Det enda parti som idag anser att Sverige bör ansluta sig till EMU är **L**.

FI ställer sig positiva till reformer som stärker EU:s motståndskraft mot ekonomiska kriser, särskilt om de stärker arbetstagare och ger banker strängare regler, såsom bankunionen. Dock anser de att den föreslagna regleringen inte är tillräckligt långtgående. Även **M**, **L**, **C** och **S** uttrycker att de ser positivt på fördjupat samarbete inom eurozonen, dock med vissa förbehåll. **M** menar att existerande regelverk bör förbättras och fördjupas men att inga nya institutioner bör skapas. **S** menar att fördjupning inte får ske på ickemedlemmars bekostnad och instämmer med **C** som uttrycker att euroländerna måste kunna få fatta beslut viktiga för eurozonen. **C** menar vidare att de länder som vill ska kunna gå djupare i samarbetet på vissa områden för att inte riskera ett handlingsförlamat EU. **L** ställer sig positiva till att eurozonen samarbetar närmare kring ekonomisk politik, så länge de nya samarbetena är öppna för alla EU-medlemmar.

KD markerar mot förslag om europeisk a-kassa, då de anser att sådant sköts mest ändamålsenligt på nationell nivå och **MP** lyfter att de är mot ökad överstatlighet men vid strukturovandlingar anser de att det är rimligt att sociala hänsyn tas med för att skapa en hållbar union. **V** är de enda som uttryckligen anger att de inte vill se en fördjupning av eurozonen och lyfter fram att varje land bör själv bestämma över sin ekonomiska politik.